

PATASANA

Ahmet Ümit 1960'ta Gaziantep'te doğdu. Marmara Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'nü bitirdi. 1985-1986 yıllarında, Moskova'da Sosyal Bilimler Akademisi'nde siyaset eğitimi gördü. İlk kitabı 1989'da yayımlanan *Sokağın Zulası* adlı şiir kitabıdır. 1992'de ilk öykü kitabı *Çıplak Ayaklı Gece* yayımlandı. Bunu 1994'te *Bir Ses Böler Geceyi*, 1999'da *Agatba'nın Anabtarı*, 2002'de *Şeytan Ayrıntıda Gizlidir* adlı polisiye öykü kitapları izledi. 1995'te hem çocuklara hem de büyüklere yönelik *Masal Masal İçinde* ve 2008'de yayımlanan *Olmayan Ülke* ile farklı bir tarz denedi. 1996'da yazdığı ilk roman *Sis ve Gece*, polisiye edebiyatta bir başyapıt olarak değerlendirildi. Bu romanın ardından 1998'de *Kar Kokusu*, 2000'de *Patasana*, 2002'de *Kukla* yayımlandı. Bu kitapları, *Ninatta'nın Bileziği*, *İnsan Rubunun Haritası*, *Aşk Köpekliktir*, *Beyoğlu Rapsodisi*, *Kavim*, *Bab-ı Esrar*, *İstanbul Hatırası*, *Sultanı Öldürmek*, *Beyoğlu'nun En Güzel Abisi*, *Elveda Güzel Vatanım*, *Kırlangıç Çığlığı* ve *Aşkımız Eski Bir Roman* adlı kitapları izledi. Ahmet Ümit'in İsmail Gülgeç'le *Başkomser Nevzat Çiçekçinin Ölümü* ve *Başkomser Nevzat Tapınak Fabişeleri*, Aptülrika (Abdülkadir Elçioğlu) ile *Başkomser Nevzat Davulcu Davut'u Kim Öldürdü* ve Bartu Bölükbaşı'yla hazırladıkları *Elveda Güzel Vatanım* adlı çizgi romanları yayımlanmıştır. Eserleri 27 farklı dilde yayımlanan yazar uluslararası bir okur kitlesine ulaşmıştır.

Ahmet Ümit sosyal medya hesapları:

www.twitter.com/baskomsernevezat

www.instagram.com/baskomsernevezat

www.facebook.com/yazarahmetumit

www.youtube.com/ahmetumityazar

Ahmet Ümit'in
YKY'deki kitapları:

- Aşkımız Eski Bir Roman (2019)
Kırlangıç Çılgılığı (2019)
Sokağın Zulası (2019)
Masal Masal İçinde (2019)
Kavim (2019)
İstanbul Hatırası (2019)
Sis ve Gece (2019)
Patasana (2019)
Bab-1 Esrar (2019)

AHMET ÜMİT

Patasana

Roman

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 5473
Edebiyat - 1562

Patasana / Ahmet Ümit

Kitap editörü: **Kerem Oğuz Evrandır**
Düzeltili: **Devrim Çakır**

Kapak tasarımı: **Davut Yücel**
Grafik uygulama: **İlknur Efe**

Baskı: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi
A Blok Kat: 2 34310 Haramidere / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 00
Sertifika No: 44452

1. baskı: OM Yayınevi, 2000
YKY'de 1. baskı: İstanbul, Ekim 2019
ISBN 978-975-08-4597-0

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2019
Sertifika No: 44719

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
facebook.com/**YapıKrediKulturSanatYayincilik**
twitter.com/**YKYHaber**
instagram.com/**yapikrediyayinlari**

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

Gül'e

“Kentin alanlarını boğazladığım insanların cesetleriyle doldurdum. Kenti ve evleri yaktım yıktım; temelinden çatısına kadar parçaladım. Tuğla ve kerpiçten tapınak kulelerini, tapınakları ve tanrıları yerle bir ettim. Fırat’tan kentin ortasına kanallar kazdırıp kente sular akıttım. Gelecekte kentin, tapınakların, tanrıların yerlerini hiç kimsenin bulmaması için suda boğdum...”

Asur Kralı Sanherib’in yazdırdığı bir tabletten.

Samuel Noah Kramer, *Mesopotamien*, s. 77,
Rowohlt Verlag.

Birinci Bölüm

Önce ışığı gördü. Ovaya ansızın çöken karanlığın içinde bir ateşböceği gibi parıldayıp duruyordu. Antik kentin taş duvarına yaslanmış, seçebildiği tek görüntü olan bu ateşböceğini izliyordu. Yorgundu, tek başınaydı ama tuhaftır, arkadaşlarının nerede olduğunu merak etmiyordu. İnce bir rüzgâr zakkumların baygın kokularını taşıyordu bir yerlerden. Teninde gezinen rüzgârı daha çok hissetmek için gözlerini kapadı. Gözlerini kapayınca esinti aniden kesildi. Uzaktan uzağa bir uğultu duydu, merakla gözlerini açtı. Ateşböceğinin çoğalmaya başladığını gördü: iki, beş, sekiz... Sayıları o kadar hızlı artıyordu ki sayamaz oldu. Ateşböceklerinin sayısı arttıkça karanlık daha da koyulaşıyordu. Karanlık koyulaştıkça uğultu da yaklaşıyordu. Sırtını duvardan kopararak dikkat kesildi. Evet, yanılmamıştı, sesler ateşböceklerinden geliyordu. Gözleri çoğalarak yaklaşan ışık kalabalığında, kulağı dalga dalga yükselen uğultuda, sabırla bekledi. Sesleri şimdi daha iyi duyabiliyordu. Hâlâ ne söylendiğini anlayamasa da aşına olduğu bir ezgi çalınır gibi oldu kulağına. Çok eski, çok bildik bir nakarat: “Allahüekber, Allahüekber...”

Birden ateşböcekleri yok oldu. Karanlığın içinde ellerinde meşalelerle insanlar belirdi. Meşalelerin ışığında adamların gökyüzüne uzanmış yumruklarını, karanlıkta dalgalanan yeşil bayraklarını gördü. Bütün bedeninin korkuyla gerildi-

ğini hissetti. Panikleyerek geriledi. Ancak antik kentin yıkık surları onu durdurdu. Kalabalık ağır ama kararlı adımlarla yaklaşıyordu: “Allahüekber, Allahüekber...”

Bütün kasaba halkı karşısındaydı. Sanki tek bir insanmış gibi gözlerini üzerine dikmiş, onu izliyorlardı. Gölgeler içinde kıpırdayan ışık, tanıdığı bu insanların yüzüne tuhaf bir maske geçiriyor, bu görüntü aklını başından alıyordu. Yüreği göğüs kafesini yırtıp çıkacakmış gibi, delice çarpıyordu. “Allahüekber, Allahüekber...”

“Kaçmam gerek” diye düşünüyor ama kaçamıyor, yapışıp kaldığı antik duvarda, gözlerini yaklaşan kalabalığa dikmiş, öylece duruyordu. Kalabalık öfkelenmeden, en küçük bir taşkınlık belirtisi göstermeden adım adım yaklaşırken hep bir ağızdan haykırıyordu: “Allahüekber, Allahüekber...”

“Artık beni hiçbir şey kurtaramaz” diye düşündü dehşete kapılarak. Her an başına bir taş ya da bir yumruk inebilirdi. Başını elleriyle korumaya çalışarak, bedenine incek ilk darbeyi korkuyla beklemeye başladı. Ancak darbe yerine bir ses geldi. Uzaktan, tekbiri bastırarak kadar güçlü bir ses. Başını kaldırdı, gözlerini kalabalığın arkasındaki karanlığa dikerek sesi anlamaya çalıştı. İki sözcüğü tekrarlıyordu sesin sahibi, çok iyi tanıdığı iki sözcüğü. Sözcükleri duyuyor, tanıdığını biliyor ama yorumlayamıyordu. Büyülenmiş gibi, sesi dinleyip duruyordu. Bereket sesin sahibi inatçıydı. Kararlılıkla aynı sözcükleri tekrarlıyordu. Sonunda sözcükleri anlamayı başardı:

“Esra Hanım... Esra Hanım...”

Sözcükleri anlayınca odanın içi aydınlandı. Pencereden süzülen ışık, daha iki ay önce koridorlarını köy çocuklarının doldurduğu bu ilkokulun küçük odasındaki eşyalara kendi görünümelerini yeniden kazandırmaya başladı. Hızla doğruldu yatakta. Odanın kapısına çılınca vuruluyor, o ses durmadan adını yineliyordu:

“Esra Hanım... Esra Hanım...”

Neye uğradığını bilemeden, aceleyle kalktı yataktan. Hiçbir şey düşünmeden kapıya doğru atıldı. Odanın ortasına

gelince durdu. Sakin olmaya çalıştı, işte o anda üzerinde bir tişörtten başka bir şey olmadığını fark etti. Kapıdakine, “Bir dakika, geliyorum” diye seslendi. Sesinde, hâlâ gördüğü düşün heyecanı vardı. Yatağın başucundaki iskemleye bıraktığı keten pantolona yöneldi. Kapıdaki duymuş olmalıydı ki bir daha bağırmasın. Pantolonu giyerken sesin sahibini tanıdığını düşündü ama uyku sersemi olduğu için kim olduğunu çıkaramıyordu. Kapıyı açıp ürkek, kara gözlerini seçinceye kadar da bu sesin Yüzbaşı Eşref'e ait olduğunu anlayamadı.

Kapının bir adım gerisinde duruyordu Yüzbaşı Eşref. Onu görünce Esra'nın dudakları kendiliğinden gülümsemeye başladı. Üniformaları hiçbir zaman sevmemişti ama bu kaba, haki kumaş Eşref'in üzerinde sanki işlevini yitiriyor, doğal bir giysi gibi görünüyordu gözüne. İstanbul'da, kolejde okuduğu günler geldi aklına.

Askeri okulların öğrencileriyle çıkan kızları, “Salaklar, üniformaların havasına kapılıyorlar” diye küçümsediği günler. Şimdi o kızların düzeyine düşmüş olmak utandırmıyordu onu, hatta kazılarda bu tür ilişkilere girmenin çalışma verimini düşürdüğüne inanmasına karşın, bu uzun boylu, sert görümlü, utangaç yüzbaşıyla ilgilenmeyi sürdürüyordu.

Şaşkınlığını atlatan Esra, nasıl göründüğünü düşündü kaygıyla. Aynaya bakmadan, saçını başını düzeltmeden dikilmişti adamın karşısına. Sabahları genellikle yüzü şiş, gözleri kan çanağına dönmüş olurdu. Ama bu sabah, böyle düşünerek kendine haksızlık ediyordu. Alnına dökülen dağınık saçları yüzüne masum bir ifade veriyor, uyku mahmurluğuyla baygınlaşan iri, ela gözleri tatlı tatlı ışıltıyordu.

İlk bakışta kendini ele vermeyen, ağır ağır keşfedilen bir güzelliği vardı Esra'nın; otuzlu yaşlarını sürmeye başlamasına karşın henüz kırışıklıkların görünmeyi göze alamadığı minyon bir yüz, kumral kaşların altından bakan iri, bal rengi gözler, küçük burnuyla narin çenesinin arasına, sağa doğru biraz çarpık olarak yerleşmiş, ne kalın ne ince, öpüşmek kadar konuşmayı da bilen dudaklar. Konuşurken ağzındaki çarpıklık daha da belirginleşirdi ama bu kusur ciddi yüzüne

çocuksu bir anlam katar, onu daha sevimli hale getirirdi. Bunun farkında değildi Esra. Kendisini pek güzel bulmazdı.

Kapının önünde ezik bir gülümseyişle dikilen Yüzbaşı Eşref, Esra'yı selamladıktan sonra, "Kusura bakmayın, sizi de uyandırdık" diyebilirdi. "Cep telefonunuza ulaşmaya çalıştım, kapalıydı."

"Geceleri kapatıyorum" dedi genç kadın. "Erken uyan-dırmanız önemli değil, zaten bu saatlerde kalkıyorduk." Sözlerini bitirirken Eşref'in yüzündeki tedirginliği fark etti. "Ne bu haliniz, ne oldu?"

Soru, Eşref'in huzursuzca kıpırdanan gözbebeklerini daha da hareketlendirmişti. Genç kadının yüzüne bakma-maya çalışıyordu. Sonunda kötü haber dökülüyordu dudak-larından:

"Hacı Settar öldü."

Esra şiddetli bir darbe yemiş gibi sarsıldı. Hacı Settar'ın ak sakallı, güleç yüzü, ona binlerce yıl önce yaşamış Aramlı bir din adamı görünümünü kazandıran, başından eksik etme-diği ponponlu başlığı canlandı gözlerinin önünde.

"Öldü mü?"

Aslında yüzbaşının söylediklerini çok iyi duymuştu ama emin olmak istiyordu.

"Evet, bu sabah öldü."

Haberi vermiş olması yüzbaşını rahatlatmamıştı. Sesin-de bir felaket haberinin çöküntüsünden daha fazlası vardı; uğursuz bir kehanetin gerçekleşmeye başladığını sezdiren tekinsiz bir tını:

"Minareden düşmüş. Her cuma yaptığı gibi bu sabah da ezan okumak için minareye çıkmış..."

Minareden mi düşmüş? Demek bir kaza! Kederinin hafiflediğini hissetti Esra.

"O yaşta minareye çıkmamalıydı" diye mırıldandı.

Yüzbaşı sanki ne düşündüğünü anlamışçasına başını üzüntüyle salladı:

"Olayın kaza olduğunu sanmıyoruz. Onu minareden atmışlar."

“Emin misiniz?” diye sordu genç kadın. Sesindeki kaygı hissedilmeyecek gibi değildi.

“Şerefenin duvarları oldukça yüksek, kendini kaybederek düşmesi imkânsız. Hacı Settar’ı biri minareden atmış...”

“Ama bu sadece bir varsayım” diye itiraz edecek oldu.

“Keşke öyle olsaydı” dedi yüzbaşı özür dilercesine. “Sabah namazına gidenler, camiden kaçan, siyahlar giyinmiş bir keşiş görmüşler...”

Minareden atılan Hacı Settar; siyahlar içindeki bir keşiş... Kafası iyice karışmaya başlamıştı. Neler olduğunu anlamakta güçlük çekiyordu.

“Bir dakika Eşref Bey” diyerek sözünü kesti, “Böyle olmayacak. İçeri gelin de her şeyi en başından konuşalım.”

Yüzbaşının esmer yüzünde bir anlığına beliren kararsızlık, yerini uysal bir ifadeye bırakmıştı. Az ileride, cipinin başında bekleyen eli silahlı ere döndü.

“Bir yere ayrılma!” diye seslendi. “Hemen gideceğiz.”

“Emredersiniz komutanım” diye gürledi esas duruşa geçen asker.

İçeri girmeden önce Esra’nın gözleri erin birkaç yüz metre gerisindeki Fırat’a takıldı. Sabah güneşinin altında laciverde yakın bir maviliğe bürünen nehir binlerce yıllık mecrasında sessizce akmayı sürdürüyordu.

İçeri girip odanın dağınıklığını fark edince yüzbaşmayı çağırdığına pişman oldu ama sonra böyle düşündüğü için kendine kızdı. Ortalıkta belki de bütün kazıyı tehlikeye sokacak bir ölüm olayı varken, tutmuş odanın dağınıklığını düşünüyordu. Hâlâ olayın şokunu üzerinden atamamış olan Eşref’in de zaten dağınıklıkla ilgilenecek hali yoktu. Masanın yanındaki iskemleyi boşaltarak, “Otursanıza” dedi.

Yüzbaşı iskemleye çöktü, Esra da karşısındakine. Eşref’in bakışları masanın üzerindeki fotoğraflara kaymıştı. Bunlar, bulunan kil tabletlerin değişik açılardan çekilmiş fotoğraflarıydı. Yüzbaşı tabletin üzerindeki Akkadca yazıyı okuyacakmış gibi ilgiyle bakıyordu. Ama Esra’nın şu anda onun merakını giderecek hali yoktu. Fotoğrafları hızla önüne çekti:

“Hacı Settar’ın öldürüldüğünden emin misiniz?”

“Korkarım öyle” dedi yüzbaşı toparlanarak, “Görgü tanıklarının söyledikleri, olay yerinde yaptığımız araştırmalar olayın cinayet olduğunu gösteriyor.” Bunları anlatırken ürkek bakışlarını Esra’nın yüzüne dikmişti. Bölgede süren savaşın ön saflarında yer almış, onlarca çatışmaya katılmış, yüzlerce ölü görmüş bir askerin bu ürkmüş tavrı Esra’yı hem şaşırtıyor, hem de moralini bozuyordu. Çünkü güvenebileceği insanların başında Yüzbaşı Eşref geliyordu. Başından beri kazı ekibine destek olmuş, gereksinim duyduklarında hemen yardımlarına koşmuştu. Ama belki de yanılıyordu. Belki de yüzbaşı korkmuyordu... Sadece bu gizemli ölüm bir an için kafasını karıştırmış, ne yapacağını bilemez hale getirmişti onu...

“Bakin Eşref Bey” dedi olabildiğince güçlü görünmeye çalışarak. “Biliyorsunuz bu konu çok önemli. Hacı Settar’ın minareden atıldığı, hele de bunu siyahlar giymiş bir keşişin yaptığı haberi yayılırsa...”

“Yayılmaya başladı zaten” dedi yüzbaşı umutsuz bir sesle. “Caminin imamı Abid, ‘Kara Kabir’i kazdılar, böyle oldu” diye vaaz vermiş ölünün başında.”

Esra ürperdiğini hissetti. Bu yöreye gelip kazı bölgesinde ilk kez o yatırı gördüğünde aklına gelenler, şimdi başına geliyordu.

“Çok saçma! Nasıl böyle bir şey düşünebiliyorlar?”

Yüzbaşı yanıt vermedi ama Esra onun, “Kazı durursa işler yoluna girer” diye düşündüğünü, en azından bu olasılığa sıcak baktığını sanıyordu. Üstelik isterse kazıyı durdurabilirdi de. Bunu yapacak mıydı?

“Suçluları bulmalısınız” dedi Esra kısa bir suskunluk anından sonra. Sesinin gerektiğinden daha yüksek çıktığını biliyordu ama susarsa yüzbaşıyı ele geçiren kararsızlığın kendisini de pençesine almasından çekiniyordu. “Suçluları bulmalısınız” diye tekrarladı kararlılıkla. “Suçlular bulunursa, bu işin bizim kazıyla ilgisi olmadığı ortaya çıkar.”

Yüzbaşı Eşref'in ölgün gözbebeklerinde bir parıltı görür gibi oldu. Onu etkilemeye başladığını düşünerek inançla sürdürdü sözlerini: "Burası küçük bir yer, katili bulmak o kadar zor olmasa gerek."

Bakışlarını kaçırın Eşref, "Arkasında bölücü örgüt varsa, o kadar kolay olmayacak" diye mırıldandı sıkıntıyla.

"Bölücüler mi? Yani sizce Hacı Settar'ı onlar mı öldürdü?"

"Kesinlikle evet. Bu taraflara kaçtıklarını tahmin ediyorum. Güven Köyü yakınlarında arazi taraması yaptık ama kimseyi bulamadık. Buraya kadar gelmişken size uğrayıp haber vereyim dedim."

"Haber verdiğiniz için teşekkür ederim" dedi Esra, "Ama şu örgüt meselesi bana pek akla yakın gelmiyor. Hacı Settar'ı neden öldürsünler ki?"

"Huzursuzluk çıkarmak, anarşi yaratmak, devlete olan güveni sarsmak için."

Bu gerekçeler de Esra'yı ikna edememişti.

"Halkı kıskırtmak için kullanılacak o kadar çok sorun var ki, böyle bir cinayete gerek duyacaklarını sanmıyorum."

"Bu yörenin insanlarını hiç tanımıyorsunuz. Siz onların kutsal saydıkları yeri kazıyorsunuz. Bu da kasabada huzursuzluğa yol açtı. Bölücüler, huzursuzluğa yol açacak her olayı kullanmaktan çekinmezler. Hacı Settar'ı bu yüzden öldürdüler."

"Emin değilim, bu işin arkasında başkaları var gibi geliyor bana."

Söylenenlere katılmasa da yüzbaşı anlamaya çalışır gibi dikkatle baktı genç kadına.

"Ben Hacı Settar'ı dinci fanatiklerin öldürdüğünü düşünüyorum" diye sürdürdü konuşmasını Esra. "Siz söylediniz, Abid Hoca hemen başlamış hakkımızda konuşmaya. Sonra tehdit telefonları aldığımı biliyorsunuz."

"Sizi tehdit edenlerin dinciler olduğunu bilmiyoruz ki."

"Bence onlardı. Üsluplarından tanıdım onları. Her cümlede Allah sözcüğünü kullanıyorlardı. Ve onca tehdide karşın hiç küfretmiyorlardı."